

Nieuwsbrief

Verhoor

De achtste
nieuwsbrief

Nummer 8 • Jaargang 3 • oktober 2018

Instroomeisen opleiding Verdieping op Verhoor aangepast:

Op de site:

<https://www.politieacademie.nl/onderwijs/onderwijsaanbod/pages/opleiding.aspx?code=4302569> kun je de instroomeisen voor de opleiding Verdieping op Verhoor (VV) vinden.

Met ingang van 1 januari 2018 zijn de instroomeisen gewijzigd. Waar voorheen één van de opgesomde instroomeisen voldoende was om te worden toegelaten tot de opleiding VV moet je nu aan twee instroomeisen voldoen: een politieopleiding én een opleiding op het gebied van opsporing.

Algemene instroomeisen

Je hebt een afgeronde opleiding:

*Rechercheren in Meer Omvattende Zaken (RIMOZ(TGO)); of
Structureren van een meeromvattend rechercheonderzoek; of
Premaster recherchekundige voor zij-instromers; of
Module Transitie naar professioneel verhoor.*

EN

*Diploma Allround Politiemedewerker (op mbo niveau 4); of
Diploma Politiemedewerker (op mbo niveau 3) in combinatie met een certificaat CAR,
BOR, VOO; of
Diploma basispolitiezorg (POMB, HPO, politie A) in combinatie met een certificaat CAR,
BOR, VOO; of
Diploma mbo 4 in combinatie met een certificaat CAR, BOR of VOO en een certificaat
BOA- Bijzonder Opsporingsambtenaar.*

Wat te doen als je hier niet aan voldoet?

Als je niet aan deze instroomeisen voldoet, betekent dit niet altijd dat je niet geplaatst kunt worden. Als je kunt aantonen dat je eerder verworven competenties (EVC's) hebt die het gemis aan vooropleidingen kunnen compenseren, kun je hiervoor een aanvraag indienen. Op de volgende site:

<https://www.politieacademie.nl/onderwijs/EVC/Paginas/Onderwijs-EVC--toelating-en-vrijstelling.aspx> kun je informatie vinden hoe je zo'n EVC kunt aanvragen. Er zal een format worden geplaatst, speciaal voor een EVC voor de VV.

Dus ben je gemotiveerd om deze opleiding te gaan volgen of ken je collega's die dit zijn, lees dan hoe je te werk moet gaan.

Inhoud

- Instroomeisen VV
- Door en voor collega's
- Auditieve- en audiovisuele opnamen verhoor op smartphone niet toegestaan.
- Pinokkio's neus
- Wist u dat we beter zijn in liegen dan in het detecteren ervan?
- Uitspraak 'Hof 'beïnvloeden van getuige'
- Wat vinden verdachten van verhoor?
- Wist u dat.....in Japan ook verhoren opgenomen gaan worden?
- Bij redelijk vermoeden recht op consultatiebijstand
- Verschoningsrecht journalisten
- Filmpjes over o.a. voorarrest voor LVB

ATTENTIE: Deze nieuwsbrief heeft een beperkt verspreidingsgebied. Om zoveel mogelijk collega's op de hoogte te brengen verzoeken we je deze informatie door te geven aan je collega's.

Door en voor collega's

Zoals al eerder gemeld heeft de Werkgroep Verhoor Oost Nederland als doelstelling om de kwaliteit van het verhoor in alle lagen van de organisatie te verhogen. Van VAT/VVC tot TGO. Er is een notitie geschreven, en dat het niet blijft bij een notitie blijkt uit onderstaande.

Voor de VVC is een lesplan ontwikkeld door een docent van de Politieacademie, in nauw overleg, samenwerking en afstemming met ervaren collega's uit de praktijk. Daarbij is gebruik gemaakt van de kennis uit de praktijk; maar vooral ook van de vraag uit de praktijk. Professioneel verhoorders geven, na een door de docent gegeven train- de-trainer- dag te hebben gevolgd, de lessen op het VAT (Verdachten Afhandelings Team). Op moment van schrijven van dit artikel heeft er één training plaatsgevonden in Twente.

Na de eendaagse theorie training zijn de professioneel verhoorders twee dagen op het VAT gebleven en hebben de verhoorders van nog meer tips voorzien en hebben feedback gegeven na de daadwerkelijk uitgevoerde praktijkverhoren. Dit om te zorgen voor een stukje borging van de opgedane kennis en de vertaling naar de praktijk van uitvoering.

Tijdens de praktijkdagen is er door de trainers vooral aandacht besteed aan de kwaliteit van doorvragen, de opbouw van het getuigenverhoor middels het generieke model getuigenverhoor en het omsingelen van tactische aanwijzingen binnen het verdachtenverhoor. Maar ook andere aspecten zijn aan de orde gekomen.

De drie dagen zijn heel positief ontvangen bij zowel de trainers als de verhoorders. De verhoorders geven aan meer handvaten te hebben gekregen. Er staan al meerdere trainingen gepland. Op deze manier willen we alle voormalige districten in de Eenheid Oost bedienen.

Een mooie stap in de richting van het gebruik maken van de professionaliteit die er in de Eenheden is. In dit geval de expertise van verhoor, in de opsporing. De verhoorders van het VAT of VVC kunnen immers ook verhoren aanleveren die later gebruikt (moeten) worden in een zwaarder onderzoek. En wie weet, komen deze verhoorders later te werken op een HIC- team of bij de Ondernijning.

Zijn er in jouw Eenheid ook soortgelijke trajecten dan horen we dat graag. We kunnen leren van elkaars ervaringen.

Stuur je reactie naar info@politieacademie.nl

Auditieve- en audiovisuele opnamen verhoor op smartphone niet toegestaan

Het PDC, afdeling Operatiën, vestigt nogmaals de aandacht op het gebruik van de smartphone in combinatie met apps voor het opnemen van politieverhoren. **DIT IS NIET TOEGESTAAN.**

Verhoren die opgenomen worden met de smartphone komen in het open/ privé gedeelte van de telefoon terecht. Apps kunnen onderling informatie uitwisselen. Hierop is geen enkele beveiliging en bestaat het risico dat onbevoegde derden kennis nemen van opgeslagen bestanden. Bovendien kan de authenticiteit van de opname niet (meer) gegarandeerd worden. Dit kan ernstige gevolgen hebben voor het bewijs.

Bron: PDC, afdeling Operatiën (Memo)

Iets te melden?

Heb je zelf een mededeling, vraag, leerzame praktijkervaring, anekdote of illustratief beeldmateriaal voor de verhooropleidingen? Mail het dan naar onderstaand mailadres van de Politieacademie.

10.2.g

[@politieacademie.nl](mailto:info@politieacademie.nl)

Aanmelden voor Nieuwsbrief Verhoor

Wil je edities van deze nieuwsbrief ontvangen, meld je dan aan door een mail te sturen met als titel: aanmelden nieuwsbrief naar

10.2.g

[@politieacademie.nl](mailto:info@politieacademie.nl)

Pinokkio's neus: leugens en het gedrag van de verdachte in een verhoorsituatie

Zowel studenten als professionele procesdeelnemers denken vaak dat ze kunnen zien of iemand liegt. Onderzocht is welk verbaal en non-verbaal gedrag invloed heeft op het oordeel over een verklaring van een verdachte. In het experiment werd aan rechtenstudenten, rechercheurs, officieren van justitie en advocaten een verhoorfragment getoond; audiovisueel, auditief of alleen op papier (pv). Daarnaast is nagegaan of het uitmaakt of de verdachte weinig of veel non-verbaal gedrag vertoonde. Het non-verbale gedrag dat verdachte vertoonde volgde nadat belastende bewijs ter sprake werd gebracht. De uitkomsten lieten zien dat de weergavevorm geen invloed had op het oordeel over de verdachte en of hij schuldig was. Het vertonen van non-verbaal gedrag had wel invloed: ze vonden de verdachte vaker schuldig, minder geloofwaardig en dachten vaker dat hij niet de waarheid sprak. Dit gold echter slechts voor de audiovisuele en schriftelijke versies (pv). Tevens zijn de proefpersonen geïnterviewd over waardering van non-verbale uitingen, invloed ervan op oordeelsvorming en detecteren van leugenachtigheid. Rechercheurs bleken het vaakst onjuiste veronderstellingen te hebben over het kunnen vaststellen van leugens en non-verbaal gedrag soms onjuist te interpreteren. Gelukkig waren er ook respondenten die alternatieve verklaringen gaven voor dit gedrag en vonden dat nervositeit en liegen geen directe relatie had. Zichtbare non-verbale gedragingen (wegkijken, wiebelen, friemelen, stotteren) zijn misleidend en zeggen niks over leugenachtigheid.



Kortom, zoiets als Pinokkio's neus bestaat niet! Wees voorzichtig met het interpreteren van gedrag. Je kunt bepaald gedrag observeren, maar er kunnen meerdere verklaringen zijn voor dit gedrag.

Bron: M. Malsch, J. van Zanten & H. Eiffers, DD 2018/35.

Bron afbeelding: <https://www.animaatjes.nl>

Lees hele artikel via link: [Pinokkios neus leugens en het gedrag](#)

Wist u dat we beter zijn in liegen dan in het detecteren ervan? En dat u beter wordt in liegen als u dit vaker doet, maar dat dit niet geldt voor het detecteren van leugens?

Wat zou het ideaal zijn als we aan een verdachte konden zien dat hij liegt! Dat we door het gebruik van leugendetectie-instrumenten/ -methoden of door simpelweg te letten op non-verbale signalen met zekerheid leugenaars en waarheidssprekers kunnen onderscheiden van elkaar. Helaas werkt het niet zo! Dr. Sophie van der Zee (Erasmus Universiteit Rotterdam) doet onderzoek naar leugendetectie en heeft onlangs een interview gegeven op Radio 1.

M.b.t. liegen en het detecteren van leugens geeft Sophie van der Zee het volgende aan: We zijn beter in liegen dan in het detecteren ervan. Hoe vaker je liegt hoe beter je erin wordt, maar dat geldt niet voor leugendetectie.

Ga voor het gehele interview naar:

<https://radio1.be/sophie-van-der-zee-we-zijn-beter-liegen-dan-het-detecteren-ervan>

Uitspraak Hof 'beïnvloeden van getuige

Verdachte (ve) werd door het Hof Den Haag veroordeeld wegens het opzettelijk mondeling jegens een persoon zich te uiten, kennelijk om diens vrijheid naar waarheid of geweten ten overstaan van een rechter een verklaring af te laten leggen, te beïnvloeden,

terwijl hij ernstige reden had te vermoeden dat die verklaring zal worden afgelegd. (285aWvSr).

Ve benaderde getuige die bij de politie had verklaard dat ve een mes bij zich had. Getuige had niet aangegeven dat ve het mes bij de achtervolging van het slachtoffer (slo) had weggegooid en hij, getuige, het slo enkele minuten later aantrof zonder mes. (De politie had hierop ook niet doorgevraagd).

Uit tagesprekken bleek ve aan getuige aan te geven "ik heb geen mes bij me gehad".

Verdachte wilde dat getuige dit ook bij de politie zou verklaren, zodat hij weer spoedig vrij zou komen. Dit was overigens niet in strijd met de waarheid en getuige erkende dit ook in het tagesprek.

In art 285a WvSr wordt de verklaringsvrijheid van getuigen beschermd, de vrijheid om te verklaren. De vraag was nu of de aandrang door deze verdachte op getuige om te verklaren "beïnvloeding van de verklaringsvrijheid" oplevert. Volgens de HR is dit geen "beïnvloeding" zoals bedoeld in art 285a WvSr. Getuige wordt aangemoedigd om een verklaring af te leggen, conform de waarheid.

Dit in tegenstelling "tot zwijgen brengen van getuige" en of "het aantasten van de waarheid", wat wel een strafbare beïnvloeding is.

Bron: ECLI NL:PHR:2018:913 4-9-2018 beïnvloeden van een getuige (285a WvSr).

Wat vinden verdachten van verhoor?

Veel onderzoek naar verhoortechnieken is gebaseerd op enquêtes en interviews van verhoorders of observaties van verhoor. In dit onderzoek is de mening van verdachten (inmiddels veroordeelden) over het verhoor gevraagd. Het is een Amerikaans onderzoek, maar het geeft toch een beeld.

Via een enquête onder 418 gevangenen in twee gevangenissen in Virginia, Verenigde Staten (VS), is de mening gevraagd over hoe de politie het verhoor moet uitvoeren. In de enquête stonden 26 stellingen over verhoortechnieken en benaderingen (hoe ga je met verdachte om?).

Wat de respondenten het meest aangaven was dat de politie de verdachte de gelegenheid moet geven om zijn kant van het verhaal te vertellen. En dat de politie feiten moet verzamelen in plaats van bezig zijn met het verkrijgen van een bekentenis. Ook gaven ze aan een verdachte niet te beledigen en met respect te behandelen. Stellingen die het minst werden onderschreven: agressie en bedrog van verhoorder, schreeuwen en vals bewijs presenteren (dit is geoorloofd in de VS). Wanneer je de 26 stellingen groepeerd in factoren, blijkt de factor dominantie (o.a. agressie, onderbreken van verdachte, manipuleren, overtuigd zijn als verhoorder van schuld) de minste voorkeur te hebben. Tactieken binnen deze factor worden afgeraden door respondenten. De factor die het meest wordt aangeraden: humaniteit/ integriteit, dan werkrelatie en tot slot sympathie/ perspectief nemen van verdachte. De factoren humaniteit/integriteit (respect, neutraliteit, geduld, waarheidsvinding) en werkrelatie (coöperatie, contact maken met ve, tijd nemen) worden aangeraden. Vooral vrouwelijke respondenten ageren tegen het gebruik van dominantie en hebben voorkeur voor een humane en integere benadering. (Dit kan te maken hebben met het feit dat ze vaak eerder slachtoffer zijn geweest van misbruik of partnergeweld en daardoor meer reageren op dominantie.) Niet-blanke respondenten raden sympathie/perspectief nemen sterker aan dan blanke respondenten. Kortom, dit bevestigt het beeld dat het opbouwen van een werkrelatie en een humane benadering zinvol is in het kader van medewerking van de verdachte. Evenals respect, geduld, neutraliteit en het verzamelen van feiten in het kader van de waarheidsvinding.

Bron: Clear, H.M.D. & Bull, R. (2018). Jail inmates' perspectives on police interrogation. *Psychology, Crime & Law*. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2018.1503667>.

Wist u dat.....in Japan ook verhoren opgenomen gaan worden? Wist u dat.....in Japan actief luisteren als meest effectief wordt gezien in verdachtenverhoor?

In Japan is sinds 2009 een nieuw systeem van burgerrechter: 3 professionele en 6 burgerrechters (random gekozen) vormen samen de kamer bij zwaardere stafzaken. In 2008 is in Japan gestart met opnames van delen van verhoren, vanaf 2019 is dit verplicht. Daarom is het van belang hoe Japanse burgers aankijken tegen verdachtenverhoren.

Het publiek (potentiele burgerrechters) is de mening gevraagd via een online enquête. Over 27 verhoortechnieken (kort beschreven) werden de volgende vragen voorgelegd: Vind je deze techniek eerlijk (fair)? In welke mate denk je dat deze techniek een ware bekentenis uitlokt bij schuldige verdachte (ve)? In welke mate denk je dat deze techniek een valse bekentenis uitlokt bij onschuldige verdachte?

Resultaten: Meer dan 70% was het eens over eerlijkheid van de volgende vier verhoortechnieken: ve respecteren als mens, luisteren naar woorden van ve, ve confronteren met bewijs, standvastige houding (zeggen tegen ve wat niet mag). Minder dan 10% vond deze technieken eerlijk: ve onderbreken als hij ontkent of bezwaar maakt, stem verheffen, gebruik van vleierij, woede tonen aan ve. Woede tonen werd gezien als minst waarschijnlijk dat deze ware bekentenis uitlokt en meest waarschijnlijk van alle technieken dat deze valse bekentenis uitlokt. Van actief luisteren en een werkrelatie opbouwen wordt het onwaarschijnlijk gevonden dat deze een valse bekentenis uitlokt. Presenteren van bewijs gezien als meest effectief in uitlokken van een ware bekentenis (bij strategisch gebruik), maar ook als tweede die valse bekentenis uitlokt (als dit op beschuldigende wijze gebeurt). Actief luisteren als meest effectieve techniek gezien.

Bron: Wachi, T. & Lamb, M. (2018). Japanese public opinion about suspect interviewing techniques. *Legal and Criminological Psychology*. DOI: 10.1111/lcrp.12139

Bij redelijk vermoeden recht op consultatiebijstand

Verdachte werd door het Hof Arnhem-Leeuwarden veroordeeld voor het opzettelijk handelen in strijd met een in art 3 onder B van de Opiumwet, het aantreffen van een hennepkwekerij aangetroffen en deze werd hiervoor aangehouden. De cautie werd meegedeeld. Verdachte moest zijn legitimatiebewijs van de eerste verdieping ophalen en werd begeleid door verbalisant 2. Onderwijl zag verbalisant 1 een zandspoor van de tuindeur naar de deur in de bijkeuken en vond daar enige blaadjes. Bovendien werd een hennepgeur waargenomen. Hierdoor ontstond het vermoeden dat er nog een hennepkwekerij aanwezig was. Toen verdachte terugkeerde werd hem door verbalisant 1, na mededeling van de cautie, gevraagd of deze een hennepkwekerij in zijn woning had. Verdachte antwoordde dat hij (nog) een hennepkwekerij in zijn keuken had gehad en toonde vervolgens deze ruimte. Hier werd een ingerichte hennepkwekerij met meerdere restanten van hennepplanten aangetroffen. De planten waren geoogst.

Het Hof concludeerde dat op het moment van het stellen van de vraag nog geen sprake was van een verhoor, verdachte dus ook nog geen recht had op consultatiebijstand voorafgaande aan het zogenaamde 1^e verhoor.

Het Hof baseerde zich op een uitspraak van de HR van 2 oktober 1979 (LJN AB7396) dat "als verhoor bedoeld in art 29 WvSv moet worden beschouwd: "alle vragen aan een door een opsporingsambtenaar als verdachte aangemerkte persoon betreffende diens betrokkenheid bij "een geconstateerd strafbaar feit".

De HR geeft in haar uitspraak duidelijk aan dat het begrip "geconstateerd strafbaar feit" te eng is uitgelegd. Er was immers, gelet op de gedane constatering, een redelijk vermoeden van betrokkenheid bij een strafbaar feit. Op het moment dat verbalisant 1 de vraag stelde, was er sprake van verhoor. Verdachte had dus voorafgaande aan de vraag recht op consultatiebijstand van de raadsman. Verdachte werd overigens wel veroordeeld,

met uitsluiting van het bewijsmiddel dat verdachte verklaarde een hennepkwekerij in zijn keuken te hebben gehad”, omdat er voldoende ander samenhangend bewijs was.

Bron: ECLI:NL:HR:2018:1012 dd 18 sept. 2018.

Verschoningsrecht journalisten per 01-10-2018

In het Wetboek van Strafvordering is een nieuw artikel binnen het “verschoningsrecht” opgenomen. Dit betreft art 218a WvSv, de zgn bronbescherming voor journalisten en publicisten. E.e.a. komt voort uit art 10 EVRM en art 7 Grondwet- het recht op vrije meningsuiting / nieuwsgaring- en jurisprudentie bij inperking van dit recht. Daarnaast is de “Aanwijzing toepassing dwangmiddelen en opsporingsbevoegdheden bij journalisten” in de Staatscourant gepubliceerd. Deze aanwijzing geeft normen aan het OM en opsporingsdiensten die zij in acht *moeten* nemen bij het toepassen van dwangmiddelen.

Hierin vind je ook wat onder het begrip “journalisten en publicisten” wordt begrepen. Dat zijn ook: fotografen, cartoonisten, schrijvers, programmamakers, bloggers, vloggers, diegene die voorafgaand aan publicatie de betreffende informatie verzamelen, opslaan of bewerken zoals documentaristen, bureauredacteuren, secretariaatsmedewerkers. Betaald of parttime, beroeps of niet etc. maakt niet uit. Zie dit ruim, zo lang men met enige regelmaat professioneel publiceert.

Voor beleidsregels en bevoegdheden inzet dwangmiddelen wordt verwezen naar de betreffende aanwijzing.

Bron: Aanwijzing toepassing dwangmiddelen en opsporingsbevoegdheden bij journalisten
Staatscourant 26-09-2018.

Filmpjes over o.a. voorarrest voor LVB

Samen met ketenpartners zoals de Politie Nederland, het Openbaar Ministerie, Reclassering Nederland, de Rechtspraak en Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) zijn er filmpjes in begrijpelijke taal gemaakt over wat er gebeurt als je iets hebt gedaan wat niet mag volgens de wet. Zo wordt er uitgelegd hoe een aanhouding bijvoorbeeld verloopt en wat de straf en uitvoering hiervan precies inhoudt.

Deze filmpjes kun je laten zien wanneer je denkt dat iemand simpele uitleg nodig heeft over de strafrechtketen. Personen met een LVB begrijpen dan beter hoe de strafrechtketen werkt en wat er van hen wordt verwacht.

Voor strafrechtketen in eenvoudige taal:

<https://www.youtube.com/watch?v=A-QWZkAgXqk&list=PLGP3vPU6tss6VYVsVD7g0u7TNYRV3NiOF>

Er zijn ook filmpjes over Straf en bijzondere voorwaarden. En OM afdoening. Beide op Youtube.

